

Інформаційні джерела:

1. Бочуля Т.В. Цифровий базис інноваційного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. 2020. С. 15-17. URI: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4627>.
2. BDO в Україні посилює послуги з діджитал трансформації, запускаючи напрям BDO Digital. URI: <https://www.bdo.ua/uk-ua/news-2/2022/bdo-in-ukraine-strengthens-digital-transformation-services-by-launching-bdo-digital>.
3. Штанцель С. Цифровий аудит майбутнього — нові тенденції для Low-Touch Professional Services. URI: <https://www.youtube.com/watch?v=lmtb3eUH3rQ>.

УДК 336:330.341.1(045)

В.А. Омеляненко, д-р екон. наук, доц. (*СумДПУ ім. А.С.Макаренка, Суми; Інститут економіки промисловості НАН України, Київ*)
О.М. Омеляненко, PhD (*СумДПУ ім. А.С.Макаренка, Суми*)

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТРАЄКТОРІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сталість соціально-економічної системи пов'язана з її здатністю стабільно функціонувати, розвиватися, підтримувати рух по наміченій траєкторії із саморозвитком. Сталість можемо розглянути як критерій розвитку системи, забезпечення її цілісності та подальшого розвитку. Теорія сталого розвитку систем шукає можливості переорієнтувати систему на шлях розвитку, що сприяє стійкому зростанню темпів можливостей задоволення потреб суспільства. Виходячи з цього, чітко видно роль інноваційної системи у забезпеченні стійкості. Водночас фактор інновацій та його системний характер необхідно розглядати і як чинник забезпечення сталості розвитку, і як чинник економічних шоків, який може змінити траєкторію розвитку.

Процеси глобалізації та формування нової технологічної парадигми призводять до появи цілого кола нових економічних, соціальних та політико-правових проблем соціально-економічного розвитку країни [1]. У цьому контексті сталість можемо розглядати в рамках механізмів адаптації з інноваційним характером, а також комплексу заходів, реалізація яких дасть змогу інноваційній системі виконувати функції та досягати цілей розвитку країни в нормальних умовах та за наявності ендегенних та екзогенних шоків.

Успішна реалізація цих завдань потребує створення та розвитку інноваційної системи, яка підтримуватиме інновації на всіх етапах

інноваційного циклу, що є ключовим опорним фактором соціально-економічного розвитку та подоланням поточної технологічної відсталості в низці галузей. Водночас ключовим завданням є формування інституціонального середовища для розвитку та ефективних національних систем, які забезпечують не тільки технологічну модернізацію економіки та підвищення її конкурентоспроможності на основі передових технологій, а і орієнтовані на ключові аспекти сталого розвитку.

Наприклад, за період 1989–2014 рр. ЄБРР [2] оцінив прогрес у перехідному періоді за допомогою набору перехідних показників для відстеження розвитку реформ у всіх країнах діяльності. Прогрес вимірювався у відповідності до стандартів індустріалізованої ринкової економіки, визнаючи, що не існує ні «чистої» ринкової економіки, ні унікальної кінцевої точки переходу. Можемо зробити висновок, що найбільш проблемним моментом трансформації залишаються реструктуризація управління та бізнесу і конкурентна політика (максимум – 2,3), найбільш успішними – цінова лібералізація, торговельна й валютна політика та велика приватизація.

Після перегляду концепції перехідного періоду у 2016 р. ЄБРР розробив новий підхід до відстеження прогресу. Нова методологія оцінює розвиток у шести вимірах сталої економіки: вона має бути конкурентоспроможна, ефективно керована, «зелена», всеосяжна, стала та інтегрована. Прогрес у кожній з цих якостей фіксується набором складених індексів (оцінки перехідних якостей, ATQs), які послідовно поєднують інформацію великої кількості показників та оцінок. Отримані результати ATQs оцінюють ефективність кожної економіки порівняно з результатами аналогічно розвинених економік, а також інших економік у регіоні ЄБРР. Можна зробити висновок про відсутність прогресу у вказаних індикаторах за аналізований період. Найкращі показники серед індикаторів мають рівень «зеленого» та інклюзивного розвитку. Натомість конкурентоспроможність, інтегрованість та ефективне управління є найбільш слабкими місцями України. Загалом можна зробити висновок про відставання України за всіма вимірами сталої ринкової економіки.

Інституційну трансформацію можна розглядати як інструмент формування політики сталого розвитку соціально-економічних систем. Обґрунтоване застосування несистемного підходу надає можливість розглянути фактори та результати функціонування таких складних економічних систем, як інноваційні проекти, інноваційні процеси, інституційне та інформаційне середовище у межах сталого розвитку.

Інформаційні джерела:

1. Security and Development in Global Politics: Critical Comparison. Ed. by J. Spear and P. Williams. Washington D.C.: Georgetown University Press, 2012. 334 p.
2. EBRD Transition Report. EBRD. 2020. URL: <https://www.ebrd.com/economic-research-and-data/transition-qualities-asses.html>.
3. Omelyanenko V. National strategic innovation security policy making (theoretical review). Tallinn: Teadmus, 2020. 300 p.

УДК 338.439.02(477)

І.Ю. Павлова, пошукач відділу ринку транспортних послуг (ДУ «ІРЕЕД НАНУ», Одеса)

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА ПОНЯТТЄВИЙ АПАРАТ «ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ»

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, економічна діяльність зазнала серйозної шкоди, в тому числі шкода була нанесена й сільському господарству. Що у свою чергу призводить до проблеми у сфері забезпечення державної та міжнародної продовольчої безпеки.

Згідно звіту Глобального індексу продовольчої безпеки [1;2] у листопаді 2021 року Україна займала 58 місце у рейтингу серед 113 країн. Станом на вересень 2022 року вона посідає 73 сходинку Індексу. Незважаючи на достатній запас продовольства в Україні, оцінка доступності низька через слабкий інфраструктурний ланцюг поставок, збройний конфлікт, корупцію та політичну нестабільність.

Аналізуючи звітність за вересень 2022 року ФАО (Food and Agriculture Organization)[3], у червні відбулося зростання цін на овочі, що спричинило зниження індексу доступності продуктів харчування. Це призвело до того, що людина із середнім доходом наприкінці червня купляла їжі менше на 48%, ніж до початку війни.

З огляду на це, для більш детального розуміння категорії продовольча безпека, нами було розглянуто теоретичне підґрунтя даного терміну, яке сформувалось під впливом економічної думки вітчизняних та закордонних науковців.

У словнику Оксфордського університету «food security» визначається, як «стан надійного доступу до достатньої кількості доступної, поживної їжі» [4].